

ԹԻԻՐԻՄԱՑՈՒԹԵԱՆՑ ԴԷՄ

ՆԻՍԱՆՈՑՆ ՈՒ ՆԻՆԵԼԸ

— 000 —

Աշխարհիկ մարդը տարակոյտով կամ կասկածով կը վերաբերուի բժիշկներուն յայտնած ակադեմական այն կարծիքին դէմ, թէ ծխելը ֆեառակար է, թէ ոչ մէկ օգուտ ունի:

Աշխարհիկ մարդը դիտեր և կարդացեր է, որ քանի քանի ծխողներ մէկ դարէ աւելի են ապրեր:

Միթէ՞ բժիշկները կը սխալին: Աշխատինք պարզել:

Գիտական փաստ է, որ ծխախոտին գլխաւոր թոյնը, նիկոտինը սիրտը կը տկարացնէ, ջղային դրութիւնը կը հալմէ, աչքի ջիղը կը թունաւորէ և տեսողութիւնը կ'աւարէ. մարտդակամ, հեղուկները կը նուազեցնէ և երակները կը խաթարէ:

Ծխողները, մանաւանդ մոլեգին ծխողները պիտի հարցնեն. «Հապա ինչո՞ւ այդ նշանները մեր վրայ չկան»:

Այդ կախում ունի քանի մը պարագաներէ.

1.— Միայն նիկոտինը չէ մարմինը թունաւորողը, այլ ծխախոտին մասնակի և ամբողջական կիզումէն գոյացած զանազան թոյնները (օր. բերիտին, օչակի կազ, բնածխային կազ, ծծմբատներ, ջրխաժային թթու, ևայլն):

2.— Այս թոյներուն քանակն ու տեսակը կախում ունի ծխախոտի տեսակէն ու պատրաստութեան կերպէն: Սիկարը աւելի թունաւոր է քան սիկարէթը (*), մանաւանդ երբ պինդ փաթթուած է: Գլանիկը աւելի ֆեառակար է, քան ծխամորճը, իսկ վերջինն երկարացուպը նուազ թունոտ է:

Եգիպտական և տաճկական գլանիկները նուազագոյն նիկոտին կը պարունակեն. Վիրճինիան ամէնէն շատը:

3.— Նիկոտինը, երբ լաւ կ'այրի, նուազ վտանգաւոր է: Այդ է պատճառը, որ չոր ծխախոտը (որ աւելի մեծ չափով նիկոտին կը պարունակէ քան թացը) նուազ թունաւոր է: Որոնաւ ծխախոտին արտադրած երկրորդական թոյնները աւելի ֆեառակար են կոկորդի համար:

4.— Բայց այս բոլորէն վեր և կարեւորագոյն ազդակը անհատին գիւրընկալութիւնն է: Անգլիներէն առածը կ'ըսէ. «Մէկին համար սը-

(*) Ելիսիւզ զանազան ձեւերու հետեւանքներուն մասին շուտով պիտի հրատարակենք շափեկան ուսումնասիրութիւն մը Ծրանասացի ծանօթ բժիշկի մը կողմէ: (ԽՄԲ.)

նունդը, միևսին համար թոյն է: Կան մարդիկ, որ չափաւոր ծըխելով երբեք չեն ազդուիր: Ուրիշներ սրտի հիւանդութիւն, կուրուութիւն, ոտնամատի, սրունքի փտախտ կ'ունենան:

5.— Ծխելը իր օգուտն եւս ունի, պայմանաւ որ չափաւոր կերպով դործածուի:

ա) Աղիքներու շարժականութիւնը կը զօրացնէ: Առաւօտուն, ճաշէն առաջ ծխելը աղիքներու պարպումը կը դիւրացնէ:

բ) Հնչնուքով, անդռնանքով լեցուած գլուխը կը հանգարտեցնէ և զգայնութիւնը կը կայունացնէ:

գ) Արեան ճնշումը կը բարձրացնէ, թէև ժամանակաւորապէս, բայց մտածողութիւնը կ'աւելցնէ և կը հեշտացնէ:

Ամփոփում եւ եզրակացում

1.— Ծխախոտի թոյնը միայն նիկոտինը չէ, ուրիշ թոյններ եւս ունի:

2.— Անոր թունաւորութիւնը կախում ունի ծխախոտի տեսակէն և ծխելու կերպէն:

3.— Անոր աղիտաւոր հետեւանքը կախում է ծխողին ընկալչութենէն:

4.— Ծխելը իր բարեբար ազդեցութիւնը եւս ունի, որ դիւրեւ կան է մարդուն:

5.— Պատանիներու վրայ աղիտաւոր ազդեցութիւնը շատ զօրեղ է:

6.— Գիտութիւնը դեռ չէ գտած անվիճելիօրէն վերջնական բանաձեւ մը, որ ծխախոտին ֆնատակարութիւնը լիակատար կերպով ճշգէր:

ՍՈՒՄԱՆ

ԲԺ. ԵՐ. ԽԱԹԱՆԱՍԵԱՆ,

ԻՆՉՊԻՍ ԿԸ ԲԺԵԿԵԻՆ.— Ասորական քաղաքակրթութեան ժամանակ, Բաբելոնի մէջ սովորութիւն էր տօնական օրերուն քաղաքին հիւանդները փոխադրել մեծ հրապարակին վրայ: Բոլոր հիւանդները, ինչ ախտէ ալ վարակուած ըլլային, կը սպասէին իրենց մահի՞ներուն մէջ: Անցորդները, իւրաքանչիւր հիւանդի առջեւէն քալած ատեն, պաճ մը կը կենային, կը հարցաքննէին եւ իրենց փորձառութեան թամածայն, դեղ մը կը յանձնարարէին: Հիւանդին ընտանիքը ազատ էր ընտրելու յանձնարարուած դեղերէն մէկը:

Այսպէս կը դարմանուէին հիւանդները հին ատեն: Ու մի զարմանաք, որ տակաւին այսօր ալ մեր մէջ շատ հիւանդներ դրացիէն, քաղցքիէն կամ ծանապարհորդէն դեղ մը լսելով, կը գործածեն զայն, ու կ'աղէկման կամ յաճախ... աւելի գէշ կ'ըլլան: